

До спеціалізованої вченої ради Д 12.105.03
у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України

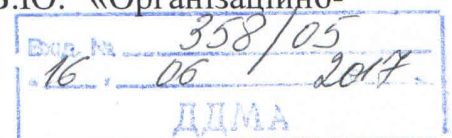
ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Кузнєцова Владислава Юрійовича на тему «Організаційно-економічне забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи. Важливою передумовою інтенсифікації розвитку підприємств промисловості, обсяги господарської активності та успішність функціонування яких безпосередньо впливають на формування національного добробуту в Україні, є створення дієвого організаційно-економічного інструментарію підвищення економічної ефективності в умовах обмеженості ресурсів. Особливе місце в ресурсному забезпеченні виробництва займають енергетичні ресурси та матеріали, обсяги, вартість та інтенсивність споживання яких безпосередньо впливають на формування доданої вартості виробленої продукції та визначають ціну споживання на ринку. Посилення обмеженості призводить до збільшення собівартості виробленої продукції, що в умовах скорочення платоспроможного попиту викликає загрози падіння потенційного прибутку та уповільнення темпів розвитку.

Слід констатувати, що на сьогодні у світовій та вітчизняній практиці питання щодо посилення мотивації до енергозбереження та оптимізації енергоспоживання недостатньо розробленими і залишаються відкритими внаслідок відсутності єдності та системності поглядів та науково-методичних підходів до формування системи організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства, оцінки ефектів та міри впливу на фінансово-економічні показники господарської діяльності від її впровадження.

Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження полягає в об'єктивній необхідності подальшого розвитку теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо формування інструментарію організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства. Необхідність проведення подальших досліджень в даній галузі знань обумовлюють теоретичну та практичну значущість теми дисертаційної роботи Кузнєцова В.Ю. «Організаційно-

економічне забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства», доцільність формування мети і основних завдань дисертаційного дослідження.

Тематика дисертаційного дослідження відповідає державним, галузевим та регіональним науковим програмам і темам, а також тематиці наукових досліджень планів науково-дослідних робіт ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України (м. Покровськ) за темою «Управління енергоефективністю стратегічного розвитку виробничих підприємств на основі ресурсозберігаючих технологій і процесів» (номер державної реєстрації 0113U002246, 2013-2016 рр.) та Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України за темою: «Організаційно-економічний механізм диверсифікації джерел енергопостачання на основі впровадження технологій відновлюваних та альтернативних джерел енергії» (номер державної реєстрації 0116U003613, 2016 р.), де автором досліджено та уточнено зміст економічної природи енергетичних ресурсів промислового підприємства, надано науково-методичні рекомендації та практичні підходи з оцінки інвестиційних проектів у забезпечення енергоефективної поведінки суб'єктів господарювання.

Дисертаційна робота виконана у контексті Енергетичної стратегії на період до 2030 року (Розпорядження КМУ від 24.07.2013 р. № 1071-р) та Закону України «Про ринок електричної енергії» (від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій. У дисертації здійснено систематизацію, узагальнення та поглиблення теорії управління та теорії ефективності у частині формування системи організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства. Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені автором, достатньо обґрунтовані. Дисертацію виконано на базі фундаментальних, загальнонаукових принципів і методів проведення досліджень, автором використано загальні та спеціальні економічні закони.

Достовірність основних положень і висновків дисертації визначається тим, що вони отримані при використанні наступних методів та прийомів проведення наукових досліджень, зокрема: узагальнення, аналізу та синтезу, методи економіко-математичного моделювання, функціонально-цільовий підхід, статистичний та порівняльний методи, процесний і ситуаційний підходи; методи сценарного аналізу, абстрактно-логічний підхід. Основна гіпотеза наукового дослідження корелює з ідеями, висвітленими в наукових працях, науково-методичними розробками з досліджуваної проблематики, матеріалами досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів.

Наукове дослідження виконано на базі діючих законодавчих та нормативно-правових актів України в сфері управління промисловими підприємствами, забезпечення енергоефективності та енергозбереження, автором широко використано дані та аналітичні матеріали Державної служби

статистики України, офіційну фінансову та бухгалтерську звітність промислових підприємств, в дисертації містяться пропозиції щодо уточнення та розвинення наукових концепцій та ідей забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали авторських досліджень.

Висновки та пропозиції автора, викладені у дисертаційній роботі, повністю відображають основні результати проведеного дослідження.

Достовірність наукових положень; висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджується їх апробацією на наукових та науково-практичних конференціях різних рівнів, публікаціями у наукових фахових виданнях України та періодичних виданнях інших держав, у виданнях, що включено до міжнародних наукометричних баз даних.

3. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях. Ознайомлення з текстом дисертаційної роботи, авторефератом, науковими публікаціями, матеріалами впровадження Кузнецова Владислава Юрійовича дозволяє зробити висновок, що основні положення дисертаційної роботи достатньо повною мірою висвітлені в опублікованих за темою дисертації 17 наукових публікаціях, з яких 8 – у фахових виданнях, 1 – в іноземному, з них 6 – у виданнях, що включено до наукометричних баз, 1 розділ у колективній монографії (зарубіжне видання), 7 тез у матеріалах конференції. Загальний обсяг публікацій становить 6,99 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 4,76 ум.-друк. арк.

Представлений автореферат дисертації достатньо повною мірою відображає зміст основних положень дисертаційної роботи.

4. Ступінь новизни наукових результатів, отриманих автором дисертації. Аналіз проведених наукових досліджень дає підстави стверджувати, що сукупність теоретичних та методичних положень дисертації характеризується науковою новизною та свідчить про особистий внесок автора у розвиток основних положень економічної теорії, теорії ефективності, теорії управління.

До основних положень, що характеризуються науковою новизною, на нашу думку, можна віднести такі.

1. Безпосередній науковий інтерес викликає представлена в дисертації характеристика енергетичних матеріалів та ресурсів з позиції економічної природи відповідно до місця і ролі в господарській діяльності промислового підприємства, уточнення особливості та міри їх участі у формуванні доданої вартості, що дозволяє оцінити рівень впливу інтенсивності та обсягів споживання за фізичними та вартісними характеристиками енергетичних ресурсів та матеріалів залежно від техніко-технологічних умов на економічні параметри господарської діяльності (стор. 17-23 дисертації, стор. 5-6 автореферату).

2. Науково-обґрунтованими слід вважати теоретичні положення дисертації у частині уточнення змісту поняття енергоефективної поведінки промислового підприємства з позиції реалізації можливостей адаптації до умов господарювання, які постійно змінюються (стор. 30-42 дисертації, стор.

6 автореферату). Це дозволяє комплексно представити умови максимізації ефективності господарської діяльності вітчизняних промислових підприємств при споживанні енергетичних ресурсів та матеріалів.

3. Безсумнівним внеском в розвиток теорії управління та теорії ефективності є уточнення змісту складових концепції організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства, мета якої полягає в досягненні синергетичного результату при прийнятті інвестиційних рішень щодо реалізації заходів з енергоефективності. Це дозволяє розглядати промислове підприємство як відкриту економічну систему, що взаємодіє із зовнішнім середовищем, а синергетичний ефект досягається як сумарна дія факторів, що формуються в горизонтально-інтегрованих системах (стор. 43-55 дисертації; рис. 1 на стор. 7 автореферату).

4. Науковий інтерес викликає проведений в дисертації кореляційний аналіз функціонального зв'язку між фінансовими результатами господарювання та витратами первинних і вторинних енергетичних матеріалів. Це дозволило автору зробити висновок про домінування екстенсивного типу використання енергоресурсів в розвитку промислових підприємств. Безпосередній науковий інтерес викликає прикладне значення наведеного науково-методичного підходу, що дозволяє здійснювати прогнозування необхідних обсягів споживання первинних та вторинних енергетичних ресурсів та матеріалів для виробництва продукції бажаних обсягів (стор. 59-97, 68-85 дисертації; рис. 2-3 на стор. 8-9 автореферату).

5. Оригінальною слід вважати розробку у частині уточнення та систематизації за ознакою гнучкості та значущості дії склад синергетичних факторів організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства при прийнятті управлінських рішень (стор. 90-115 дисертації; рис. 4 на стор. 9-10 автореферату). Особливістю розробки є те, що автором показано на прикладі ПАТ «Центрэнерго» можливість подолання сукупності бар'єрів та перешкод до забезпечення енергоефективної поведінки, які є поширеними для сучасної практики господарювання.

6. Особливої уваги заслуговують наукові положення щодо уточненого порядку обґрунтування інвестицій в заходи із забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства, специфічною рисою якого є використання функції корисності (стор. 120-130, 131-145 дисертації; рис. 5-8 на стор. 11-12 автореферату). При цьому практичний інтерес має представлений поділ інвестицій на однократні та кумулятивні, що дозволяє вибрати більш ефективні умови інвестування проектів та заходів з енергозбереження та енергозаощадження на підприємстві.

7. Істотне практичне значення для прийняття ґрунтовних управлінських рішень має представлений в дисертації інструментарій визначення синергетичного результату організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства (стор. 150-160 дисертації, стор. 12-13 автореферату). Особливістю наведеної розробки є

формування дієвого підґрунтя до оцінки міри самостійності підприємства у складі горизонтально-інтегрованих структур до забезпечення енергоефективної поведінки.

5. Значення результатів дослідження для науки і практики, можливі шляхи їх використання. Наукове теоретико-методичне та практичне значення результатів та висновків дисертаційного дослідження полягає в уточненні концептуальних положень та удосконаленні інструментарію щодо виявлення взаємозв'язку між ресурсами та обсягом виробництва, що сприяє детальному аналізу ефективності використання даного ресурсу; удосконаленні науково-методичних підходів щодо підтримки інвестиційних рішень з організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства та оцінки синергетичного результату прийнятих рішень. Запропоновані науково-методичні рекомендації мають практичне значення для різних рівнів управління господарськими процесами в промисловості України, що підтверджено відповідними довідками про впровадження результатів дисертаційного дослідження, а саме: керівництвом Луганської обласної державної адміністрації Луганської обласної військово-цивільної адміністрації (довідка № 66/11-750 від 11.11.2016 р.), ПАТ «Центренерго» Вуглегірська ТЕС (довідка № 4722 від 01.11.2016 р.), ПАТ «Центренерго» Трипільська ТЕС (довідка № 01-5275 від 07.11.2016 р.).

Теоретико-методичні положення та практичний інструментарій з організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислових підприємств використано при викладанні навчальних дисциплін ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» Міністерства освіти і науки України (м. Покровськ): «Управління конкурентоспроможністю підприємства», «Управління міжнародними проектами», «Міжнародні бізнес-стратегії», «Організація управлінського обліку за бізнес-процесами» (довідка № 1-5/70 від 25.10.2016 р.).

Використання теоретичних, науково-методичних та практичних рекомендацій з організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислових підприємств в практичній діяльності суб'єктів господарювання формує об'єктивне підґрунтя для прогнозування фінансово-економічних наслідків прийняття рішень у сфері підвищення ефективності господарської діяльності промислового підприємства на засадах енергозбереження та енергоефективності.

6. Дискусійні положення дисертаційної роботи. В цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних автором результатів, слід вказати на наявність ряду дискусійних положень за текстом дисертаційної роботи та автореферату.

1. В дисертації надано розгорнуту класифікацію енергетичних матеріалів та ресурсів залежно від комплексу ознак, що формують підґрунтя для прийняття рішень щодо формування доданої вартості (рис. 11 на стор. 18 дисертації). Як вірно відзначає автор, сучасна практика господарювання повинна враховувати різні параметри обмеженості та доступності енергетичних ресурсів та матеріалів, що безпосередньо впливають на

вартість виробництва продукції та її цінові характеристики. Проте дана теза не отримала подальшого розвинення при формуванні практичного інструментарію щодо визначення найбільш прийняттого варіанту інвестування енергозберігаючих заходів та визначення синергетичного ефекту організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства.

2. При висвітленні об'єктів організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства за сферами діяльності автором наголошується на необхідності розгляду поряд з економічною сферою й екологічної, соціальної та інших (табл. 1.3 на стор. 48). Проте при дослідженні статистичних та аналітичних даних щодо рівня активності промислових підприємств у споживанні енергетичних ресурсів та матеріалів, представлених у пункті 2.1 дисертації, соціальні та екологічні показники, що характеризують передумови та наслідки енергоспоживання, проаналізовано в недостатній мірі.

3. Запропоновані рівні концепції організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства (рис. 1.2 на стор. 53) включають фінансово-економічні та нормативно-розпорядчі важелі. У третьому розділі дисертації представлено ряд рекомендацій, що за змістом та характером відносяться більшою мірою до економічних складових реалізації запропонованої концепції. Автором слід було б більшу увагу приділити організаційній складовій, надати більшій чіткості відповідному інструментарію.

4. У пункті 3.1 автором надано послідовність реалізації процедури розробки рішень з організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства. Як видно з наведеної послідовності, важливе місце займають процедури моніторингу та контролю, що вимагає розробки нормативних параметрів енергоефективної поведінки. Слід пояснити, яких кількісних меж можуть набувати дані нормативи для промислового підприємства.

5. Розглядаючи практичні інвестиційні аспекти реалізації концепції організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства, було б доцільним навести прогнозні значення синергетичного ефекту для ПАТ «Центрэнерго» та його структурних підрозділів Трипільська ТЕС та Вуглегірська ТЕС, що утворюють горизонтально-інтегровану структуру (стор. 146-150 дисертації, стор. 12-13 автореферату).

6. Представлений в дисертації науково-методичний підхід до оцінювання синергетичного ефекту (пункт 3.3 дисертації) орієнтовано, переважно, на оцінювання корпоративних економічних інтересів горизонтально-інтегрованої структури. Враховуючи природу синергетичного ефекту та масштаб його впливу на оточуюче середовище через довкілля та соціум, яких торкається господарська діяльність промислового підприємства, слід пояснити більш детально місце та величину регіонального або інших зовнішніх ефектів при досягненні синергії.

Слід відзначити, що наведені зауваження мають дискусійний характер, що не знижує загальної позитивної оцінки виконаного Кузнецовим Владиславом Юрійовичем дисертаційного дослідження.

7. Загальний висновок.

Представлена дисертаційна робота Кузнецова Владислава Юрійовича на тему «Організаційно-економічне забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства» є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує актуальне наукове завдання обґрунтування і розробки організаційно-економічного забезпечення енергоефективної поведінки промислового підприємства. Тематика дисертаційного дослідження є актуальною і відповідає пріоритетним напрямкам державної політики України та науковим програмам національного та регіонального рівня.

Дисертація та автореферат відповідають вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ №567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами та доповненнями згідно Постанови № 656 від 19 серпня 2015 р.). Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи. Опубліковані за темою дисертації наукові праці досить повно відображають одержані результати, у т.ч. у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз, та у наукових періодичних виданнях інших держав з тематики дисертаційного дослідження. Слід визнати достатність оприлюднення основних положень дисертації на науково-практичних конференціях та достатній рівень впровадження на рівні державних органів управління та промислових підприємств. В цілому дисертація заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – Кузнецов Владислав Юрійович – на присудження йому наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

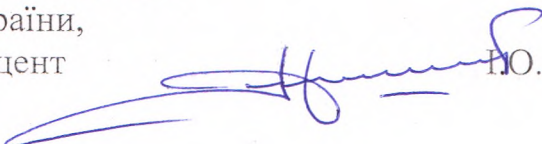
доцент кафедри економіки

та інформаційних технологій

Запорізької державної інженерної академії

Міністерства освіти і науки України,

кандидат економічних наук, доцент

 О.Ю. Клопов

Проректор з науково-педагогічної роботи
Запорізької державної інженерної академії

 Г.П. Коломоець